

Додаток
до рішення виконавчого комітету
Чернігівської міської ради
«14» серпня 2025 року № 441

ПРОГРАМА
розвитку електричного транспорту м. Чернігова
на 2026-2028 роки

м. Чернігів
2025 рік

ЗМІСТ

Паспорт Програми.....	3
Розділ 1. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма...	4
Розділ 2. Визначення мети Програми	7
Розділ 3. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання Програми.....	8
Розділ 4. Напрями діяльності та заходи Програми	10
Розділ 5. Очікувані результати та ефективність Програми	10
Розділ 6. Координація та контроль за ходом виконання Програми	11
Додаток 1	12
Додаток 2.....	13

Паспорт
Програми розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2026-2028 роки
(далі - Програма)

1	Ініціатор розроблення програми	Чернігівська міська рада
2	Розробник Програми	Управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради
3	Співрозробник Програми	Комунальне підприємство «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради, Чернігівська міська військова адміністрація Чернігівського району Чернігівської області
4	Відповідальні виконавці Програми	Управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради, комунальне підприємство «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради
5	Термін реалізації Програми	2026-2028 рік
6	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Міський бюджет, державний бюджет, інші джерела, не заборонені законодавством
7	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього, у тому числі:	1709500,0 тис. грн
7.1	Кошти державного бюджету	530000,0 тис. грн
7.2	Кошти бюджету Чернігівської міської територіальної громади	1109800,0 тис. грн
7.3	Власні кошти підприємства	69700,0 тис. грн

Розділ 1. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Транспортний комплекс міста Чернігова представлений міським електричним та автомобільним транспортом.

Міський електричний транспорт відіграє важливу роль в системі громадського транспорту міста, оскільки має високі показники екологічності, провізної спроможності та безпеки руху.

Повномасштабне вторгнення російських збройних військ в Україну, зокрема активне збройне протистояння та бої в безпосередній близькості до міста Чернігова, суттєво вплинули на роботу громадського транспорту в місті.

З початком збройного наступу робота міського громадського транспорту в м. Чернігові була повністю припинена.

Внаслідок збройної агресії з боку Російської Федерації та активних воєнних дій, що відбувалися на території області та в передмісті Чернігова, рухомий склад міського громадського транспорту виявився майже повністю розбитим, спаленим і знищеним, а відтак на 70-80 % остаточно виведеним з ладу.

Значних втрат внаслідок збройної агресії з боку Російської Федерації зазнало, зокрема, комунальне підприємство «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради (далі – КП «ЧТУ»), яке функціонує в місті з 1964 року та є одним з найбільших транспортних підприємств м. Чернігова. Внаслідок активних воєнних дій, артилерійських обстрілів та бомбардувань міста Чернігова з повітря було пошкоджено 45 км контактної мережі, знищено/пошкоджено повітряну лінію 10 кВ – 2,5 км, пошкоджено вікна у 6 тролейбусах та зруйновано 2 кінцеві зупинкові комплекси.

Після відходу російських військ з території області та деблокування Чернігова почалася активна робота з відновлення пасажирських перевезень та усунення наслідків збройної агресії.

Спільними зусиллями Чернігівської міської ради, КП «ЧТУ» та суб'єктів господарювання розпочалися заходи з відновлення роботи громадського транспорту. Так, 19 травня 2022 року, після майже тримісячної перерви, в місті було відновлено роботу автомобільного громадського транспорту, а з 01 червня 2022 року й тролейбуси почали поступово відновлювати свій рух за тимчасовими маршрутами електротранспорту (зважаючи на пошкодження контактної мережі внаслідок активних бойових дій).

В економічних умовах сьогодення тролейбус є соціальним видом транспорту, оскільки забезпечує перевезення пасажирів усіх пільгових категорій, які складають найбільшу питому вагу в обсягах перевезень міськелектротранспортом.

В рамках децентралізації видатки на відшкодування коштів за перевезення пільгових категорій громадян на міському пасажирському

транспорті загального користування з 2016 року в державному бюджеті не передбачаються. До 2016 року у Державному бюджеті України передбачались видатки на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян, визначених законодавством.

Чернігівська міська рада з 2016 року щорічно затверджує Програму компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на відповідний рік. Програми містять перелік найбільш соціально незахищених окремих категорій пасажирів, за проїзд яких в міському пасажирському транспорті здійснюються компенсаційні відшкодування з міського бюджету.

Наразі, попри всі виклики, місто взяло курс на продовження роботи щодо забезпечення якісних пасажирських перевезень, зокрема електричним транспортом, для подальшого розвитку якого існують всі відповідні умови.

В рамках реалізації Програми відновлення та розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2023-2025 роки, яка була затверджена рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 15.09.2022 № 383, було виконано ряд заходів, які сприяли відновленню та модернізації тролейбусної інфраструктури, оновленню рухомого складу електротранспорту, відновленню та капітальному ремонту тролейбусного господарства, технічному оснащенню та фінансовій підтримці КП «ЧТУ».

Протягом 2023-2024 років КП «ЧТУ» за кошти міського бюджету міста Чернігова придбало 10 одиниць низькопідлогових тролейбусів, 4 з яких зі збільшеним автономним ходом.

Ліквідуючи наслідки воєнних дій у м. Чернігові, які відбувалися у лютому-березні 2022 року, силами КП «ЧТУ» у 2023-2024 роках було відновлено 38 км контактної мережі.

Окрім цього в рамках реалізації вищезгаданої Програми було проведено заміну 7 км зношених кабельних ліній, капітальний ремонт мийно-прибирального комплексу, придбання автопідйомника та електротехнічної кабельної пересувної лабораторії.

Наразі на балансі КП «ЧТУ» знаходиться 86 одиниць рухомого складу тролейбусів, з них пасажирських - 82 одиниці, спеціальних - 4 одиниці.

Однак, кількість пасажирських тролейбусів, що відпрацювали нормативний строк експлуатації (понад 10 років) становить 36 одиниць, або 41 % загальної кількості пасажирського рухомого складу.

За станом на серпень 2025 року в місті налічується 9 маршрутів міського електричного транспорту. Щоденно на маршрути виходять 62 одиниці транспорту у робочі дні та 48 одиниць у вихідні дні.

Таблиця 1. Перелік маршрутів міського електричного транспорту станом на 01.08.2025 року

№ з/п	№ маршруту	Кінцеві зупинки	Протяжність маршруту (км)
1.	1	Діагностичний центр – мікрорайон «Шерстянка» (через вул. П'ятницьку, Тероборони, проспект Перемоги)	23,73
2.	3	Автозавод– Залізничний вокзал (через проспект Перемоги)	16,45
3.	4	Автозавод – КСК (через вул. Івана Мазепи)	21,15
4.	7	Міська лікарня №2 – КСК (через Проспект Михайла Грушевського)	19,8
5.	7А	Міська лікарня № 2 – Залізничний вокзал (через проспект Михайла Грушевського)	13,85
6.	8	вул. Незалежності – Міська лікарня № 2 (через вул. Івана Мазепи, О. Довженка, Соборності)»	36,75
7.	9	Міська лікарня №2 – Автозавод (через вул. П'ятницьку)	26,05
8.	10	Автозавод – Лижна база (через проспект Левка Лук'яненка)	22,85
9.	11	вул. Незалежності – Готель «Україна» (через вул. Оборонців Чернігова)	24,1

48 одиниць транспорту, які обслуговують міські маршрути електротранспорту (включаючи автобуси, які працюють на троллейбусних маршрутах), пристосовані для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями, що становить 79% від загальної кількості рухомого складу, що виходить на маршрути у робочі дні.

Об'єкти енергогосподарства підприємства :

- тягові підстанції міського електричного транспорту;
- кабельна мережа живлення;
- контактна мережа троллейбусного руху.

Всього КП «ЧТУ» за станом на 01.08.2025 року експлуатує 102,961 км контактної мережі.

Служба енергогосподарства КП «ЧТУ» складається з 10 тягових підстанцій та кабельного господарства.

Таблиця 2.Перелік тягових підстанцій КП «ЧТУ»

№ з/п	Найменування об'єкту	Рік введення в експлуатацію	Загальна площа, м ²	Об'єм, м ³
1	Тягова підстанція №1	1964	205,2	695
2	Тягова підстанція №2	1964	272,3	607
3	Тягова підстанція №3	1964	180,5	779
4	Тягова підстанція №4	1967	138,7	275
5	Тягова підстанція №5	1968	179,2	775
6	Тягова підстанція №6	1972	246,6	1271
7	Тягова підстанція №7	1973	198,9	1195
8	Тягова підстанція №8	1978	372,9	2116
9	Тягова підстанція №9	1981	130,0	810
10	Тягова підстанція №10	1992	164,1	1137

Кабельна мережа живлення:

- мережа 10 кВ (загальна довжина - 34,273 км, у т.ч. : кабель - 31,173 км, ПЛ - 3,1 км);

- мережа 0,6 кВ (загальна довжина - 37,635 км, у т.ч.: кабель - 36,935 км, ПЛ - 0,7 км).

Наявна контактна мережа має знос понад 50%, кабельна мережа – 70%, що тягне за собою додаткове споживання енергоресурсів, негативно впливає на якість обслуговування (низька швидкість руху, вимушені зупинки) та безпеку руху.

Ефективне функціонування електротранспорту має не тільки економічне, але й велике соціальне значення, оскільки від його роботи залежить рівень задоволення щоденних потреб у перевезеннях широких верств населення. Для надання населенню якісних і безпечних транспортних послуг необхідне щорічне оновлення рухомого складу, відновлення його технічного ресурсу, підтримання у належному технічному стані контактної мережі, тягових підстанцій, а також створення оптимальної, зручної мережі міських маршрутів громадського транспорту з пріоритетом електротранспорту. Тому подальше здійснення транспортного перевезення населення міста можливе лише за умови розроблення концептуальних напрямків і відповідних програм для їх подальшої реалізації.

Програма розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2026-2028 роки розроблена відповідно до Закону України «Про транспорт» та Закону України «Про міський електричний транспорт».

2. Визначення мети Програми

Метою Програми є забезпечення реалізації протягом 2026-2028 років засад державної політики у сфері міського електротранспорту, а саме:

- забезпечення сталого функціонування і подальшого розвитку міського електротранспорту;

- створення належних умов для надання населенню якісних та безпечних послуг з перевезення тролейбусами;
- доступності транспортних послуг для усіх верств населення;
- збільшення питомої ваги електротранспорту у міських пасажирських перевезеннях, пріоритетний його розвиток у місті;
- підвищення рівня технічного оснащення підприємства та ефективності його роботи.

Для досягнення зазначеної мети передбачається розв'язання таких основних завдань:

- організація ефективного управління міським електротранспортом та використання його майнового комплексу;
- технічне переоснащення електротранспорту;
- створення умов для пріоритетного розвитку міського електротранспорту.

3. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування. Строки та етапи виконання Програми

За результатами оцінки стану електричного транспорту міста Чернігова пропонується наступний перелік шляхів і засобів відновлення та розвитку електротранспорту м. Чернігова.

3.1. Оновлення рухомого складу.

Питання оновлення тролейбусів, котрі вичерпали свій технічний ресурс, шляхом закупівлі сучасного рухомого складу є найбільш пріоритетним на теперішній час.

На балансі КП «ЧТУ» знаходиться 86 одиниць рухомого складу тролейбусів, з них пасажирських – 82 одиниці, спеціальних - 4 одиниці.

На сьогодні в КП «ЧТУ» експлуатуються 36 одиниць тролейбусів (41%), які відпрацювали нормативний термін експлуатації.

При нормативному терміні експлуатації 10,0 років для тролейбуса, середній вік рухомого складу тролейбусів станом на серпень 2025 року складає 12,1 років.

Експлуатація морально застарілих тролейбусів, виготовлених із застосуванням несучасних технічних рішень, характеризується низькою надійністю і значною трудомісткістю технічного обслуговування та ремонту, а також високим рівнем енергоспоживання.

Ситуацію, яка склалася, можливо покращити тільки за рахунок оновлення парку рухомого складу і, в першу чергу, рухомого складу, який оснащений малоефективною і неекономічною системою керування тяговими двигунами (контактно-реостатна система).

Придбання нового рухомого складу дозволить підвищити привабливість міського електротранспорту та якість пасажироперевезень, дасть змогу здійснювати перевезення більшої кількості пасажирів з обмеженими фізичними можливостями, забезпечить місто комфортним та доступним транспортом та дасть можливість поліпшити ряд економічних

показників роботи КП «ЧТУ», збільшити обсяг пасажирських перевезень електротранспортом, скоротити витрати на технічне обслуговування за рахунок надійності нової техніки, зменшити витрати електроенергії.

Здійснення капітального ремонту старих тролейбусів збільшить термін їх експлуатації та дозволить зберегти фінансові ресурси, необхідні на придбання нового рухомого складу.

3.2. Відновлення та модернізація інфраструктури.

Енергопостачання тролейбусних маршрутів здійснюється від 10 тягових підстанцій (далі – ТП). При нормативному терміні роботи обладнання ТП у 25 років, суттєва частка працює з 1964 року без заміни.

У міру збільшення зносу контактного проводу зменшується його механічна провідність, що призводить до частих обривів проводу, простоїв тролейбусів на лінії та фінансових витрат на відновлювальний ремонт контактної мережі. Знос спецчастин контактної мережі (стрілки, перетини, секційні ізолятори) призводить до сходження селевих струмоприймачів тролейбусів з лінії, пошкоджень інших елементів контактної мережі (ізоляція, тросова система, підвісна арматура). Фізичний знос устаткування тягових підстанцій не забезпечує безперебійне енергопостачання рухомого складу на лінії.

Порушення автоматичного режиму роботи тягових підстанцій вимагає додаткових матеріальних витрат і трудовитрат на відновний ремонт.

Високий рівень старіння елементів інфраструктури електротранспорту призводить до невідповідності технічному та технологічному рівню сучасних вимог, суттєво збільшує енергозатрати та витрати на їх утримання, не забезпечує достатній рівень комфортності, якості та безпеки наданих послуг.

Для відновлення та модернізації інфраструктури електротранспорту та підтримання безперебійної роботи тролейбусних маршрутів необхідно за період дії Програми виконати наступні завдання:

- капітальний ремонт контактної мережі тролейбусних ліній із заміною кабельних ліній мережі;
- модернізація обладнання тягових підстанцій;
- реконструкція системи автоматизації, телекерування та телесигналізації тяговими підстанціями з центральним диспетчерським пунктом.

3.3. Технічне оснащення.

Наявна на балансі КП «ЧТУ» спецтехніка, яка необхідна для забезпечення безперебійної роботи міського електротранспорту та проведення планових і аварійно-відновлювальних робіт є зношеною, в результаті чого виникають проблеми при її експлуатації.

З причин значного зносу спецтехніки трапляються часті поломки обладнання, що ускладнює та сповільнює процес ремонту елементів інфраструктури електротранспорту.

Оновлення парку спецавтотранспорту дозволить підприємству мінімізувати час простою рухомого складу на лінії внаслідок виникнення аварійних ситуацій, знизити витрати на експлуатацію парку спецтехніки,

прискорити час виконання аварійно-ремонтних робіт об'єктів енергогосподарства.

3.5. Відновлення споруд.

Враховуючи суттєвий термін експлуатації та поточний стан виробничих приміщень, існує нагальна потреба у здійсненні капітального ремонту цих об'єктів.

Виконання відновлювальних робіт поліпшить умови здійснення обслуговування рухомого складу, що позначиться на якості огляду та ремонту, а також надасть змогу залучити кваліфіковані кадри за рахунок більш привабливих умов праці.

3.6. Фінансова підтримка підприємства.

Фінансова підтримка підприємства КП «ЧТУ» дозволить забезпечити стабільну роботу підприємства в умовах воєнного та післявоєнного стану і, разом з тим, сприятиме безперебійному забезпеченню перевезень пасажирів громадським транспортом.

Фінансування заходів Програми здійснюється в межах коштів, передбачених у бюджеті Чернігівської міської територіальної громади. Окрім того, для виконання Програми передбачається залучення власних коштів КП «ЧТУ». Виконання Програми розраховано на 2026-2028 роки. Ресурсне забезпечення Програми наведено у додатку 1 до Програми.

4. Напрями діяльності та заходи Програми

Програма направлена на реалізацію заходів за наступними напрямками:

- оновлення рухомого складу;
- відновлення та модернізація інфраструктури;
- технічне оснащення;
- відновлення споруд;
- фінансова підтримка підприємства.

Напрями діяльності та заходи Програми наведено у додатку 2 до Програми.

5. Очікувані результати та ефективність Програми

Виконання заходів, передбачених у Програмі, дозволить значно покращити якість пасажирських перевезень міським електротранспортом, підвищити основні техніко-економічні показники роботи підприємства.

У ході реалізації Програми очікується отримати наступні результати:

У соціальній сфері:

- забезпечити розвиток екологічно чистого міського пасажирського електротранспорту;
- підвищити якість надання послуг населенню під час пасажирських перевезень електротранспортом;
- значно скоротити час на поїздку;

- перерозподілити пасажиропотік між іншими видами громадського транспорту та частково розвантажити місто від автомобільного транспорту;
- забезпечити комфортні та безпечні умови пересування пасажирів, зокрема людей з особливими потребами;
- збільшити протяжність мережі тролейбусних маршрутів і тим самим підвищити доступність електротранспорту для громадян.

В економічній сфері:

- забезпечити зниження рівня збитковості міського електротранспорту;
- шляхом введення в експлуатацію нового рухомого складу забезпечує зменшення витрат на ремонт і обслуговування, енергоощадні системи у новому транспорті дадуть економію електроенергії до 20 %;
- збільшити об'єм пасажирських перевезень до 20 % за рахунок створення нових та наповнення наявних тролейбусних маршрутів, а також придбання нових тролейбусів.

У технологічній сфері:

- оновити парк електротранспорту сучасним рухомих складом. Програмою планується придбання нових низькопідлогових тролейбусів за рахунок бюджету Чернігівської міської територіальної громади;
- поліпшити показники надійності та енергоефективності елементів енергогосподарства шляхом здійснення модернізації тягових підстанцій, реконструкції контактної мережі та реконструкції кабельної мережі 10 кВ;
- продовжити термін експлуатації тролейбусів шляхом проведення капітального ремонту наявних тролейбусів;
- поліпшити показники надійності роботи вузлів та агрегатів рухомого складу, забезпечити виконання планових завдань з випуску тролейбусів на маршрути та задовольнити потреби населення міста у міських пасажирських перевезеннях;
- поліпшити комфортність та безпеку перевезення пасажирів тролейбусами з дотриманням стандартів якості транспортних послуг;
- впровадити передові технології діагностики, технічного обслуговування та ремонту рухомого складу міського електротранспорту за допомогою нового спецавтотранспорту.

6. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координацію та контроль за ходом виконання Програми здійснює управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради.

Головним розпорядником коштів за Програмою виступає управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради.

Заступник міського голови –
керуючий справами виконкому

Сергій ФЕСЕНКО

